

Csángó gyerekek Budapesten

Túl a határon, a Királyhágón, még Székelyföldön, Gyimesen, az ezeréves határon is, mindennél kijebb, és mindentől keletebbre, Moldvában élnek a csángók. Csángó gyerekek Budapesten

Túl a határon, a Királyhágón, még Székelyföldön, Gyimesen, az ezeréves határon is, mindennél kijebb, és mindentől keletebbre, Moldvában élnek a csángók. Onnan, Bákó megyéből, Gajdár faluból érkeztek azok a gyerekek, akiket a Kovász Egyesület látott vendégül bő egy hétig.

Milyen falu ez a Gajdár? kérdezem Stefániától, aki készséggel válaszol, bár a magyar szavakat keresgélne kell.

Szép! mondja, és bólogat hozzá, ezzel nyomatékosítva a rövidke szót. Kérdezgetem tovább, lassabban, egyszerűbb szavakkal. Megtudom, hogy Gajdárban nagy hegyek vannak, hosszú tél, nagy hó, nagyokat számkóznak olyankor. Van patak is, abban nyáron fürödni lehet. Hogy így megértjük egymást, megdicsérem őket, milyen gyönyörűen énekeltek előző délután a Szent István Bazilikában.

Szerette? kérdezi boldogan.

Nagyon szerettem. Álltak az oltár előtt, viseletben mind, és elkezdtek: Mária tiszteletére, akik idejöttek, Szűz Mária szép fejére szép koszorút kötöttek... Erősen, hangosan énekeltek, a hangzóik ugyanolyan életteliak, mint ok maguk. A bőrük is más, napfényt, hideget, szelet, sok-sok munkát idéző.

Ülnek a buszban, éppen a Várba igyekezünk, át a Lánchídon. Ezen a héten hajóznak a Dunán, megjárják a Margitszigetet, a Gellérthegyet, Állatkertet, még Visegrádra is eljutnak, és utána fürdenek a Pap-szigeti strandon, Szentendrén. Az még csak a másnapi program, de már kérdezgetik sürgősen: feredünk-e?

A mi gyerekeink, az én unokáim is sokat tanulnak tőlük, - mondja- Csernyánszky Ildikó, annak a katolikus iskolának az igazgatóhelyettese, amelynek létrehozására jó tizenkét éve a Kovász Egyesület alakult. Látják, hogy ok is magyarul beszélnek, mégis másként. Mások a szokásaik is. Reggel ok fél hétkor már talpon vannak, mert otthon megszokták, hogy feladataik vannak.

Miket segítesz otthon? kérdezem Alexandrát, akinek gyönyörű mély, érdesen csillogó hangját minden énekből kihallom.

Megsegítem az anyukámat. Kapálok, mosok...

Teknőben, lavórban?

Így és, úgy és válaszolja.

Mi tetszett eddig a legjobban?

A Bazilika! vágja rá, és mikor kérdezem, hallott-e már Szent Istvánról, bólogat. Láttuk a kezit! Ténnap este.

Alexandrának három lánytestvére van, most lesz nyolcadikos. Valahová csak menek, feleli, amikor a továbbtanulásról kérdezem. A gyönyörű népdalokról meg ezt mondja:

Van ottan nekünk a faluban egy öregasszony, s a tanító néni ott ment s akkor elvette az éneket. S mi megtanultuk.

Visszatanított énekek ezek erősíti meg Farkas Ferencz Gabriella, a tanító "néni". Csíkszentdomokosi fiatalasszony, aki magyarországi férjével másfél éve tanít a moldvai faluban. És hogy mi jelent, ha egy közösség csak két elhivatott embert kap, micsoda erősítés az, jelzi, hogy ebben a faluban a szülők szembe mertek szállni a hatóságok rosszallásával és több, mint negyvenen kérvényezték: a magyar nyelvet az iskolában is tanulják a gyerekek, ne

csak iskolán kívül, ahogy eddig. Aki nem tudná: a moldvai csángók magyarul nem tanulhatnak az iskolában, és évek óta hiába kérik a magyar nyelvű misézést is... Van a faluban egy ház, egyik szobában lakunk, másikon tanítunk. Kilenctől ötig, mert délelőttösök és délutánosok ott a gyermekek. Őszől már nem kell besurranniuk hozzánk, ahogy eddig, mert az iskolai tanáraiktól tartanak. Beosztjuk őket koruk, nyelvéllapotuk szerint, alapvető készségeket is oktatunk, hiszen, volt, aki nyolcadikosként nem tudta használni a színes ceruzát. Vis elkedést is, mert otthon mindenki mást lát.

Gabi és Endre dalokat gyűjtenek, táncot tanítanak.

Volt, hogy egy idős asszony nem állt velünk szóba, de az unokájának megtanított egy régi dalt s egy gyönyörű szép imádságot. A többiek meg megtanulták ettől a leánkától. Tavaly még csak három viseletet tudtunk összeszedni a faluban, azóta előkerült több, és jönnek, hogy tarisznyát, inget találtak a ládában, már ok nem engedik elégetni, hordják büszkén.

Mi van a nagy szatyorban, amit cipelsz? kérdezem Lacit. Kiderül, hogy az édesapja több mint tíz éve dolgozik Budapesten, vele találkozott, a tőle kapott ajándék van a csomagban.

Eztet is ő vette mutatja Laci az új edzőcipőt, a divatos fekete sportnadrágot. Az ember szíve elszorul. Szétszakad egy család, de van sportcipő, nadrág, és biztosan ebből van a megélhetésnek valami alapja az anya és a három gyerek számára. A szülők egy része Bukarestig, Budapestig, vagy egész Nyugat-Európáig megy a munkáért.

A kicsi, szeplős, kékszemű Ankuca odahaza háztartás vezet, ő főz az édesapjára, amikor az édesanyja elutazik dolgozni.

Mit szoktál főzni és mikor? szólítom meg. Nem érti, hogy lehet ilyet kérdezni? Mit főz az ember? Hát pityókát s babot... este s délkor. válaszolja mégis.

A buszban mindig énekelnek. És mindig maguktól. Hangosan, önfeledten, gyönyörűen. Úgy elmenek, meglássátok, soha hírem nem halljátok, sálálálá. Vagy azt, amit nálunk már csak az egészen kicsi gyerekek: Török gyermek megvágto, magyar gyermek gyógyítjo, síppal, dobbal, nádihegedővel.

Gyermekek! így szólítja őket Gabi, és rend van, sokkal nagyobb fegyelem, min nálunk. Nemigen tiltakoznak, próbálkoznak, hogy inkább így legyen vagy úgy, többet is tûrnek.

Magyarországon éltünk a férjemmel hat évet, de tudtuk, hogy nem maradunk, nem ez a mi világunk. Olyan helyre akartunk menni, ahol átadhatjuk a leendő gyermekeinknek azokat az értékeket, amik ott most Magyarországon nem sokat számítanak.

Összetartás? Tisztaság? Hit? Ilyenekre gondolsz?

Ezekre mind, meg... a puritánságra. Nagy a hivalkodás, ürességben élnek itt az emberek.

Arra gondolsz, hogy itt mindig látni kell valamit, venni, enni, inni?

Igen. Eredetileg arra gondoltunk, hogy hazamegyünk, mihozzánk, Csíkba, de valamit tenni akartunk a csángókért, és azt mondták, ez volna a legnagyobb segítség, ha odamennénk s tanítanánk. Ott ezek az értékek még erősebben élnek. Bár Moldvában sem olyan, mint azelőtt volt, ott is van már mobiltelefon, baseball-sapka, ami a gyermekekre nagyon rossz hatással van. Most már úgy van sok helyütt, hogy tízezer lejt kap a gyermek, hogy abból vegyen valamit enni, és akkor vesz kis cukorkát, kekszet, csipszet. Ez sehogysem jó. Mert akkor, ha kilépünk valahová, már azt nézik: mit lehetne venni?

Az ember hallgatja és szinte félni kezd: de hiszen úgy kellene, hogy mi merítkezzünk meg az ő tisztaságukban, ne őket szennyezzük meg azzal, amiről már tudjuk, nem vezet semmi jóra. Csak hát nem kérhetjük rajtuk számon az érintetlenséget, ha nem tanulunk meg nemet mondani mindarra, amitől őket meg szeretnénk védeni.

Őket, akik ott állnak a szűrt fényben is ragyogó kupolacsarnokban a Szentkorona előtt. És

Írta: NH

2007. szeptember 02. vasárnap - Módosítás: 2007. szeptember 02. vasárnap

énekelnek neki. A már megcsodált Szűz Mária-éneket: Drágalátos szent kezeddöl ölelj minket kebledre.

Miért a csángók? teszi fel helyettem a kérdést magának Petrovics Sándor, a vendéglátó Kovász Egyesület elnöke. Amúgy autóvillamossági műszerész, négygyerekes apa. Mert ezer éven át védtek a keleti határt, besenyőtől, tatártól, krími tatártól. A madéfalvi veszedelem után kaptak egy erősítést a menekülő székelyekben, de máig ok a legkivettebb, legelhagyottabb népcsoport. A románok sem segítik őket, és mi sem eléggé. Hát ezért. És mindezek mellett nem fogyó nép a csángó, sok a nagycsalád, sok a gyerek. Ha kérdezzük őket, vagy ezt mondják, hogy ok csángómagyarok vagy azt, hogy katolikusok.

A gyerekek már otthon lesznek, mire ez az írás megjelenik. Viszik az ajándékba kapott cipőket, ruhákat, a kis fakeresztet, a piros-fehér-zöld karkötőket, a szappanbuborék-fújót.

*

Aki szeretné támogatni a csángógyerekek magyar nyelvű oktatását, jelentkezhet keresztszülőnek a Keresztszülők a Moldvai Csángómagyarokért Egyesületnél (info@keresztsszulok.hu, Honlap: www.keresztsszulok.hu) Évi negyvenezer forintot kell fizetnie a jelképes keresztszülőnek, amin osztozhat egy család, néhány barát, bármilyen közösség. Aki csatlakozik a mozgalomhoz, bizonyos lehet benne, hogy jó ügyet támogat.

Tanárokat, tanítókat is keresnek, akik fizetés, szállás fejében magyar nyelvre tanítanak az ottani falvak gyerekeit. A hegyeliattila@csango.ro címre lehet írni, ott lehet érdeklődni.

Hulej Emese